

9. Bohaterowie niepodległej Polski na Ziemi Sierpeckiej - Bracia Henryk, Edward i Felicjan Tułodzieccy

AUTORZY: *Katarzyna Błażejewska, Weronika Kisielewska, Sylwia Sawicka - uczennice Szkoły Podstawowej w Borkowie Kościelnym*

OPIEKUNOWIE GRUPY: *Małgorzata Korpolińska, Anita Marłęga*

Wśród zasłużonych sierpczan kluczowe miejsce zajmują trzej bracia Tułodzieccy. Ojcem ich był ceniony na terenie kilku powiatów przedsiębiorca budowlany ze Skępego. Miał on łącznie trzynastoro dzieci: 9 synów i 4 córki, którzy wnieśli wielki wkład w działalność niepodległościową a następnie, już w wolnej Polsce w rozwój oświaty i walkę o sprawiedliwość społeczną.

Z Sierpcem związani byli bezpośrednio trzej bracia: Henryk, Edward i Felicjan. Wszyscy ukończyli seminarium nauczycielskie w Wymyślinie, koło Skępego i pracowali jako nauczyciele.

Bracia działali w Polskiej Partii Socjalistycznej (PPS) i lewicowych związkach zawodowych. Utrzymywali stałe kontakty z najwybitniejszymi działaczami lewicy, ludźmi wszechstronnie wykształconymi i obytymi w świecie - parlamentarzystami, publicystami, pisarzami, naukowcami i działaczami.

HENRYK TUŁODZIECKI (ur. 1894 r.) - po ukończeniu seminarium pierwszą pracę podjął w szkole w Grąbcu, (pow. sierpecki), miał wówczas zaledwie 18 lat. W szkole pracował do 1930 roku. Po I wojnie światowej i przedwczesnej śmierci ojca, Grąbiec stał się na długie lata głównym ośrodkiem życia licznej rodziny Tułodzieckich.

Po zajęciu Mazowsza przez Niemców jesienią 1915 roku Henryk aktywnie działał w Polskiej Organizacji Wojskowej (POW) i konspiracyjnej organizacji zbrojnej pn. Pogotowie Bojowe PPS.

Po niespodziewanej śmierci jego brata Edwarda (3 listopada 1918 r.) mianowany został na jego miejsce komendantem Okręgu POW. Organizował w listopadzie 1918 roku rozbijanie oddziałów niemieckich i przejmowanie po nich obiektów publicznych.

Henryk Tułodziecki

Aktywność i zaangażowanie Henryka, jako nauczyciela i działacza spowodowało, że został skierowany do Prus Wschodnich dla organizacji plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu, gdzie ludność zamieszkująca te tereny miała zdecydować o przyłączeniu tych ziem do nowo powstałego państwa polskiego lub o pozostawieniu ich w granicach Prus Wschodnich.

Następnie uczestniczył w wojnie polsko-bolszewickiej w 1920 roku. Po jej zakończeniu organizował szkoły wiejskie w powiecie sierpeckim. W czasie okupacji hitlerowskiej działał w tajnym nauczaniu a po zakończeniu II wojny światowej znów odbudowywał szkolnictwo na wsi. Zmarł w Sierpcu w 1954 roku. Jego pogrzeb zgromadził tysiące sierpczan.

EDWARD TUŁODZIECKI (ur. 1895 r.) - seminarium nauczycielskie ukończył w 1916 roku w Rosji, dokąd szkoła została ewakuowana w związku z wybuchem wojny. Z działalnością niepodległościową był związany od wczesnej młodości. Po powrocie z Rosji

Edward Tułodziecki

w 1916 roku podjął pracę w szkole w Mochowie, jednak zdecydowaną większość czasu spędzał na pracy konspiracyjnej. Organizował i szkolił oddziały POW i Pogotowia Bojowego PPS w powiatach sierpeckim, lipnowskim i plockim, mianowany został Komendantem Okręgu Płockiego. Organizował wiele akcji bojowych przeciw policji okupanta i konfidentom. Aresztowany przez Niemców i zagrożony wyrokiem śmierci, uciekł z więzienia i działał w podziemiu. Zmarł w wieku 23 lat, w dniu 3 listopada 1918 roku na skutek przeziębienia i kontuzji odniesionej w czasie ucieczki przed policją.

Pochowany jest na cmentarzu w Jeżewie. Po śmierci odznaczony został, jako jeden z pierwszych w kraju - Krzyżem Niepodległości z Mieczami. Urna z ziemią z jego mogiły symbolizująca miejsca walk o niepodległość na Mazowszu Płockim, została złożona w Kopcu Piłsudskiego w Krakowie.

FELICJAN TUŁODZIECKI - ukończył seminarium w Wymyślinie. Brał aktywny udział w działaniach POW i Pogotowiu Bojowym PPS (był za to aresztowany). Po zajęciu Mazowsza przez Niemców pracował przy budowie linii wąskotorowej Nasielsk-Sierpc-Lubicz. Po odzyskaniu niepodległości służył w Płocku w Milicji Ludowej, powstałej z Pogotowia Bojowego PPS - do czasu rozwiązania tej formacji. W latach 1919-1921 służył w Wojsku Polskim, biorąc udział w walkach na terenach wschodnich.

Felicjan Tułodziecki

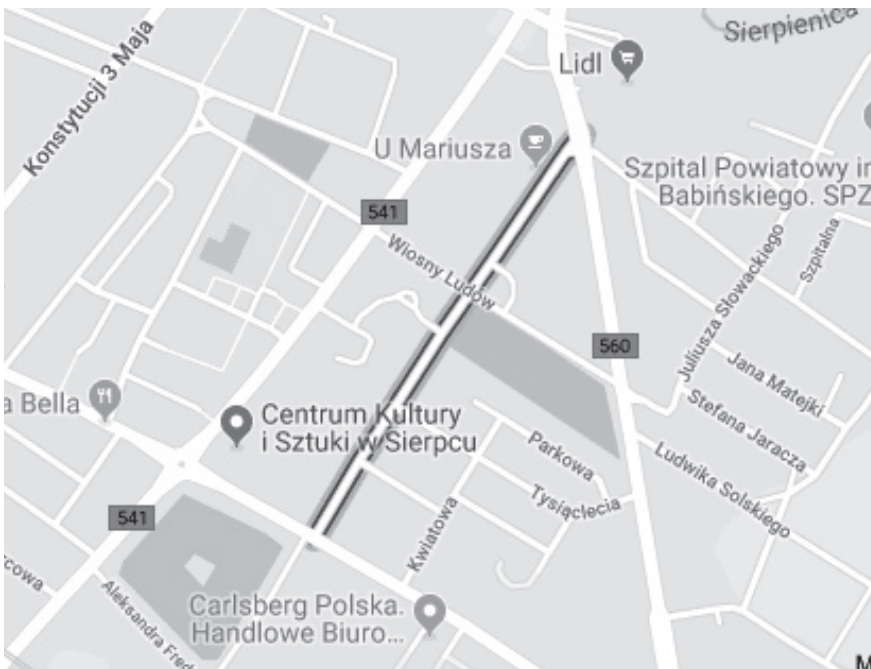
Uzyskał uprawnienia nauczycielskie dopiero w 1924 r. Po ukończeniu III kursu Seminarium Nauczycielskiego w Wymyślinie został skierowany do Szkoły Powszechnej im. Adama Mickiewicza w Sierpcu. Felicjan od wczesnej młodości związany był z PPS. Przez cały okres 20-lecia międzywojennego był czołowym działaczem tej partii w powiecie sierpeckim. Z jej ramienia był radnym miejskim wszystkich kadencji, także V-ce Przewodniczącym Rady Miejskiej, członkiem sejmiku powiatowego, Prezesem Kasy Chorych, czołowym działaczem Związku Nauczycieli Szkół Podstawowych w powiecie. Był inicjatorem i przywódcą wielu protestów i akcji przeciw antydemokratycznym poczynaniom władz sanacyjnych.

Przeciwstawiał się także ekscesom antyżydowskim i ostrzegał przed niemieckim nazizmem. W 1930 roku w okresie przedwyborczym, został bezzasadnie aresztowany, co uniemożliwiło jego wybór na posła.

Jego rozwijająca się kariera polityczna była przyczyną odmowy podporządkowania się decyzji o przeniesieniu na stanowisko nauczyciela na Kresach Wschodnich, za co został zwolniony. Do zawodu nauczyciela już nie powrócił, mimo pozytywnego dla niego wyroku Najwyższego Trybunału Administracyjnego. Od tego czasu pracował w banku i hurtowni tytoniowej. Z uwagi na poczucie sprawiedliwości, odwagę, aktywność a także dar krasomówczy, był niezwykle szanowany i ceniony w Sierpcu. Bez wątpienia był najbardziej popularnym sierpczaninem lat 30-tych.

Po wkroczeniu Niemców do Sierpca w 1939 roku, został aresztowany, następnie zwolniony po wpłaceniu wysokiej kaucji zebranej przez mieszkańców miasta. Jednak aresztowany został po raz drugi i postawiony przed sądem. Za działalność antyniemiecką skazano go na karę śmierci, zamienioną „w drodze łaski” na dożywotni pobyt w obozie koncentracyjnym. Wstępnie skierowano go do Dachau a następnie do Mauthausen-Gusen, gdzie został zamordowany 8 grudnia 1941 roku.

W Sierpcu, w uznaniu ich zasług, jednej z ulic - już w okresie międzywojennym - nadano nazwę „Braci Tułodzieckich”.

Henryk, Edward i Felicjan Tułodzieccy byli niestrudżonymi bojownikami o wolność Polski, działaczami przepełnionymi ideałami PPS-u, nauczycielami.

Służba wojskowa braci Tułodzieckich